

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Факультет психології

«Затверджено»

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол № від « » 2018р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В. П.

«Рекомендовано»

Вченою радою факультету психології
Протокол № 5 від «14»лютого 2018р.
Голова Вченої ради
_____ Булах І.С.
підпис пів

Програма вступного фахового випробування (співбесіди)

З ПСИХОЛОГІЇ

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня **бакалавра**
на базі здобутого
освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

053 «Психологія»

спеціальність (шифр, назва)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Сучасна підготовка фахівців з психології як галузі теоретичних досліджень та розробки і впровадження практичних психотехнологій і психотехнік у роботі в системі «людина – людина» ґрунтується на інтеграції навчальних планів та програм, які спрямовані на забезпечення високої ефективності. Досить актуальним виступає дотримання співвідношення в процесі підготовки майбутніх психологів теоретичного компоненту, що проявляється у формуванні знань, умінь та навичок та практичного, який є досить складним у визначенні його структурного наповнення. Практична підготовка вимагає сформованості не тільки вмій та навичок у співвідношенні з отриманими теоретичними знаннями, але й сформованості особистісних якостей (професійного мислення, професійної самосвідомості, професійної компетентності та ін.) та наявності професійних здібностей до впровадження практичної діяльності психолога.

Отримання ступеня бакалавр з психології вимагає від абітурієнта знань з таких основних дисциплін як «Загальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Психологія особистості». Попередні кваліфікаційні рівні зокрема «Молодший спеціаліст» мають чітко визначену систему сформованості теоретичних знань та практично зорієнтованих вмій і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

За шкалою університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
0-99 балів	Низький	виставляється у разі уривчастості відповідей на запитання або відсутності відповідей на всі тестові завдання співбесіди. Абітурієнт демонструє суто поверхове та формальне знайомство з науковою літературою, знання класичних та сучасних теорій є досить уривчастим. Логіка викладання відповідей і послідовність відсутня. Абітурієнт допускає значні помилки при використанні наукової термінології.	у абітурієнта недостатньо розвинуті логічні та аналітичні уміння, уміння узагальнення.
100-139	Задовільний	виставляється при неповній відповіді на зазначені питання. Абітурієнт	абітурієнт проаналізував

балів		демонструє фрагментарність і формальність у відповідях. Знання класичних та сучасних теорій є уривчастим, недостатній рівень логіки й послідовності у відповідях. Абітурієнт допускає 2-3 помилки при використанні наукової термінології.	причини виникнення ситуації, однак не зміг чітко сформулювати методи її вирішення.
140-169 балів	Достатній	виставляється при достатньому рівні обізнаності абітурієнта при відповіді на всі тестові питання. Абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, знайомство з основною науковою літературою. В цілому, абітурієнт демонструє знання основного матеріалу питань. Абітурієнт допускає 1-2 незначні помилки при використанні наукової термінології.	питання розгорнуто в цілому правильно, але наявні окремі неточності у визначенні методів розв'язання проблемної ситуації.
170-200 балів	Високий	виставляється при наявності повної, змістової відповіді на всі тестові питання, представлені у варіанті. Абітурієнт демонструє знання матеріалу, його розуміння, логічно викладає відповіді на запитання. При відповіді демонструє знання класичних та сучасних психологічних теорій, знайомство з літературою з означених питань, а саме місце визначення в питанні поняття у системі психологічних знань. Абітурієнт не допускає жодної помилки у використанні наукової термінології.	завдання вирішено правильно, відповідь розгорнута. Абітурієнт показав розвинуті уміння аналізувати, обґрунтовувати, узагальнювати

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

3.1. Загальна психологія

1. Психологія як система знань. Розвиток уявлень про предмет психології. Проблема виділення загальних категорій психологічного знання (душа, свідомість, поведінка, несвідомість, діяльність, особистість, самосвідомість та ін.). Психологічні факти й категорії. Предмет й об'єкт пізнання. Зв'язок предмета з методом дослідження. Основні класифікації методів в психології (Рубінштейн С.Л., Пирьов Г.Д., Ананьєв Б.Г.). Генезис вищих психічних функцій (культурно-історична концепція Л.С. Виготського). Основні принципи психології (детермінізму, єдності свідомості та діяльності, розвитку та ін.)

2. Еволюція та розвиток психіки. Психічна діяльність як функція роботи мозку. Локалізація психічних функцій у корі. Етапи розвитку нервової системи та зміни в домінуванні адаптаційних форм поведінки (інстинкт, навичок, інтелектуальна діяльність). Проблема появи й розвитку психіки. Суб'єктивна й об'єктивна сторони психічного відображення. Еволюційний підхід до аналізу психіки тварин. Адаптивне значення психіки. Стадії та рівні розвитку психіки.

3. Розвиток свідомості у філогенезі. Специфіка людської психіки і її філогенетичні передумови. Мова й мовлення людини; способи комунікації у тварин. Суспільний і характер діяльності людини. Основні етапи розвитку свідомості в онтогенезі. Протиріччя індивідуального розвитку і його гетерохронність. Напрями розвитку психомоторики, пізнавальної сфери, комунікативної функції. Онтогенетична еволюція й тривалість життя людини. Види домінуючої діяльності. Роль гри у формуванні свідомості. Проблема соціального й біологічного в психічному розвитку індивіда. Основні механізми регуляції поведінки.

4. Діяльність і поведінка. Категорія діяльності в психології. Структура індивідуальної діяльності людини (вектор «мотив-ціль»; система дій; планування діяльності; оперативний образ продукту діяльності; процеси прийняття рішення, сигнали зворотного зв'язку). Операційний і мотиваційний плани аналізу діяльності. Поняття дії, операції, психофізіологічних функцій. Загальне уявлення про цілі дій. Основні механізми регуляції дій й операцій. Процес формування предметної діяльності. Соціальна поведінка живих організмів. Функції кооперативної форми існування. Форми комунікації. Способи передачі досвіду.

5. Загальне уявлення про відчуття як процеси почуттєвого пізнання. Поняття про сенсорні рецептори. Приклади класифікації відчуттів. Загальні властивості відчуттів (якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація, модальність). Пороги відчуттів. Чутливість. Явище адаптації. Взаємодія відчуттів (сенсibiliзація, синестезія). Основні поняття сенсорної психофізики. Пороги. Абсолютний і диференційний пороги. Верхні й нижні пороги. Статистична природа сенсорних явищ. Логарифмічний закон Фехнера. Закон Стивенса.

6. Співвідношення почуттєвої основи й предметного змісту сприймання. Двоїста природа перцептивного образу. Основні властивості процесу сприймання (просторово-часова організація, модальність, інтенсивність, об'єм). Вторинні властивості процесу сприймання (предметність,

цілісність, структурність, константність, узагальненість). Загальне поняття про третинні властивості (усвідомленість, цілеспрямованість, вибірковість, категоріальність та ін.). Фізіологічні основи сприймання. Роль моторних компонентів у процесі сприймання. Основні перцептивні дії (знаходження, розрізнення, ідентифікація, упізнання). Закони сприймання предмета й форми. Проблема сприймання простору. Сприймання розміру, форми, далекості. Ознаки далекості й глибини. Класифікація зорових ознак далекості. Оптичні ілюзії. Класифікація ілюзій. Сприймання руху. Сприймання тривалості коротких та тривалих, заповнених та незаповнених інтервалів. Сприймання часової послідовності, орієнтація у часі.

7. Процес уявлення. Емпіричні характеристики уявлення, за Еббінгаузом, Б.Г. Ананьєвим, Б.М. Тепловим. Первинні властивості вторинних образів (просторово-часова структура, зсуви в відтворенні модальності та інтенсивності). Вторинні властивості уявлень: фрагментарність, нестійкість, узагальненість. Фізіологічні основи процесу уяви. Фактори, що визначають характер та результат процесу уяви (об'єм знання, попередні невдачі, рівень інтелекту, особистісні риси та ін.). Етапи вирішення творчих задач (концепції Уоллеса, Пономарьова Я.О., Ільєсова та ін.).

8. Процес пам'яті. Основні характеристики мнемічних процесів (міцність, швидкість, точність, об'єм, динамічність, перешкодостійкість та ін.). Процес запам'ятовування інформації, його структура. Рівні й типи пам'яті. Розвиток запам'ятовування інформації у філогенезі. Основні тенденції розвитку опосередкованого й безпосереднього запам'ятовування в онтогенезі. Трьохкомпонентна структура пам'яті (сенсорне, короткочасне та довготривале сховище інформації), характеристика основних компонентів.

9. Специфіка процесу уваги, його природа та механізми. Основні властивості процесу уваги (концентрація, об'єм, розподіл, стійкість, переключення, вибірковість). Класифікація видів уваги (довільна – мимовільна – післядовільна; рефлексивна – інстинктивна – вольова).

10. Мислення як психічний процес, його первинні та вторинні властивості. Основні розумові операції. Зв'язок мислення з мотивацією особистості. Види мислення. Складові компоненти мислення як процесу рішення завдань. Складові компоненти мислення як процесу формування понять (вербальний, образний, емоційний), їх функції. Основні детермінанти процесу мислення. Роль підказки в процесі рішення завдання. Основні показники ефективності розумового процесу. Основні етапи розвитку мислення в онтогенезі (концепція Виготського Л.С., Піаже Ж.).

11. Мова і мовлення – взаємозв'язок та специфіка. Зв'язок мови та мислення. Класифікація видів мовлення, їх функції (сигніфікативна, семантична, експресивна та ін.). Зв'язок мислення та мовлення. Співвідношення процесів розвитку мислення й мови в процесі філо- та онтогенезу. Особливості егоцентричної мови (підходи Л.С. Виготського і Ж. Піаже).

12. Емоції, їх функції. Поняття про емоції та почуття. Види емоційних станів людини. Види почуттів. Функції та властивості емоцій і почуттів. Вплив емоцій на регуляцію поведінки й діяльності людини.

13. Загальні засади, соціальні та правові умови становлення і розвитку практичної психології. Історія становлення психологічної науки і психологічної практики. Практична психологія як теоретична основа психологічної практики. Професійна і непрофесійна практична психологія. Комплексне вивчення людини – теоретична основа практичного вирішення проблем людини та її розвитку. Класифікація наук за Б.М.Кедровим та місце у ній людинознавчих дисциплін. Проблема виділення психологічного аспекту в рамках комплексного вивчення людини. Співвідношення психічного та фізіологічного.

14. Загальна характеристика професійної діяльності психолога. Види й напрями професійної діяльності психолога. Поняття про людський фактор та людські ресурси. Значення людського фактору та людських ресурсів для сучасного суспільного розвитку. Місце психології у активізації людського фактора.

15. Особистість практичного психолога. Професійні якості та здібності практичного психолога у порівнянні з психологом-дослідником. Критерії професійної придатності практичного психолога. Модель особистості практичного психолога. Поняття «соціальний інтелект», його значення у забезпеченні посадових обов'язків практичного психолога.

Поняття про професійний етичний кодекс. Моральні норми, що регламентують діяльність практичного психолога в ситуаціях етичного вибору.

3.3. Соціальна психологія

Передумови виникнення та історія розвитку соціальної психології як науки. Основні наукові парадигми сучасної соціальної психології та перспективні напрямки її розвитку. Соціальна психологія особистості. Процес пізнання людьми одне одного. Основні закономірності міжособистісного спілкування. Причини виникнення порушень у взаємовідносинах людей і шляхи розв'язання конфліктних ситуацій. Групова психодинаміка. Прийоми діагностики та управління груповими процесами. Основні стилі керівництва і лідерства в групі. Актуальні соціально-психологічні проблеми сучасного суспільства взагалі та школи зокрема.

3.4. Психодіагностика

Предмет психодіагностики. Основні психометричні характеристики психодіагностичної методики. Конструювання психодіагностичних методик.

Проведення психодіагностичного обстеження. Психологічний діагноз. Комп'ютерна психодіагностика. Етика психодіагностичного обстеження. Діагностика загальних інтелектуальних здібностей. Діагностика креативності. Проективний підхід до дослідження особистості. Дослідження властивостей особистості шляхом діагностики рис. Типологічний підхід до дослідження властивостей особистості. Психодіагностика мотивації. Психодіагностика індивідуальної свідомості. Психодіагностика самосвідомості. Діагностика психічних станів. Психодіагностика міжособистісних відносин.

3.5. Психологія особистості

Поняття особистості в філософії, психології та педагогіці. Особистість як категорія сучасної психологічної науки. Структура особистості. Критерії

**Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування
(співбесіду)**

Тема 1. Психологія як система знань.

1. Предмет та завдання психологічної науки.
2. Галузі психологічних знань.

Тема 2. Еволюція та розвиток психіки.

1. Механізми відображувальної діяльності на різних стадіях розвитку психіки.
2. Адаптивне значення психіки. Стадії та рівні розвитку психіки.

Тема 3. Розвиток свідомості у філогенезі.

1. Свідомість та її структура. Свідоме й несвідоме в психічній діяльності людини.
2. Проблема соціального й біологічного в психічному розвитку індивіда. Основні механізми регуляції поведінки.

Тема 4. Діяльність і поведінка.

1. Психологічна структура діяльності. Зовнішня (предметна) та внутрішня (розумова) діяльність.
2. Форми комунікації. Способи передачі досвіду.

Тема 5. Загальне уявлення про відчуття як процеси почуттєвого пізнання.

1. Основні властивості та закономірності відчуттів.
2. Загальне уявлення про відчуття. Поняття про сенсорні рецептори. Класифікація відчуттів. Загальні властивості відчуттів.

Тема 6. Співвідношення почуттєвої основи й предметного змісту сприймання.

1. Основні властивості процесу сприймання (просторово-часова організація, модальність, інтенсивність, об'єм).
2. Вторинні властивості процесу сприймання (предметність, цілісність, структурність, константність, узагальненість). Загальне поняття про третинні властивості (усвідомленість, цілеспрямованість, вибірковість, категоріальність та ін.).

Тема 7. Процес уявлення.

1. Специфіка процесу уяви, його відмінності від інших пізнавальних процесів. Види уяви. способи створення образів уяви.
2. Фактори, що визначають характер та результат процесу уяви (об'єм знання, попередні невдачі, рівень інтелекту, особистісні риси та ін.).

Тема 8. Процес пам'яті.

1. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті.
2. Індивідуальні особливості пам'яті. Розвиток пам'яті.

Тема 9. Специфіка процесу уваги, його природа та механізми.

1. Увага як психічний процес. Види уваги.
2. Функції уваги. Властивості уваги.

Тема 10. Мислення як психічний процес

1. Мислення як психічний процес. Види мислення.

2. Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу. Мислення як діяльність.

Тема 11. Мова і мовлення.

1. Мовна діяльність. Зв'язок мислення і мовлення. Мова і мовлення – взаємозв'язок та специфіка. Основні функції мови.

2. Класифікація видів мовлення, їх функції (сигніфікативна, семантична, експресивна та ін.).

Тема 12. Емоції, їх функції.

1. Емоції як форма переживання. Види емоційних реакцій, їх класифікація.

2. Функції та властивості емоцій і почуттів.

Тема 13. Загальні засади, соціальні та правові умови становлення і розвитку практичної психології.

1. Практична психологія як теоретична основа психологічної практики.

2. Етичний кодекс психолога України. Критерії професійної придатності психолога.

Тема 14. Загальна характеристика професійної діяльності психолога.

1. Психологічна діагностика: «психологічний діагноз», групова та індивідуальна психодіагностика.

2. Система видів діяльності психолога. Психологічна профілактика і просвітницька діяльність психолога.

Тема 15. Особистість практичного психолога.

1. Професійно-кваліфікаційні вимоги до професії психолога.

2. Професійні якості та здібності практичного психолога у порівнянні з психологом-дослідником.

1. Професійне самовизначення психолога. Поняття про професію.

2. Складові моделі особистості психолога. Професійно важливі якості психолога.

Тема 16. Психологічна служба системи освіти.

1. Основні положення Концепції про Національну систему соціально-психологічної служби України.

2. Види діяльності соціально-психологічної служби.

Тема 17. Основні види діяльності соціально-психологічної служби.

1. Структура, напрямки та форми діяльності шкільної психологічної служби.

2. Особливості профілактичної роботи залежно від галузі практичної психології.

3. Поняття про просвітницько-пропагандистську роботу практичного психолога: її мета, завдання та форми.

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова Г. С. Практическая психология. – М., 1997.
2. Анастаси А., Урина С. Психологическое тестирование. – СПб.: Питер, 2001.
3. Ануфриева Н. М, Зелинская Т. Я, Зелинский Н. Е. Социальная психология: Курс лекций, 3-е изд., перераб. и доп. – К: МАУП, 2000. – 136 с.
4. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. Харків: ФОЛЮ, 1996.
5. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості / І. Д. Бех // Вибрані наукові праці: у 2 тт.: Т.1/ Іван Дмитрович Бех. — Чернівці: Букрек, 2015. — 840 с. — (Серія «Школа майбутнього»).
6. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. / І. Д. Бех // Вибрані наукові праці: у 2 тт.: Т.2 / Іван Дмитрович Бех. — Чернівці: Букрек, 2015. — 640 с. — (Серія «Школа майбутнього»).
7. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посіб. / І. Д. Бех. — К.: Академвидав, 2012. — 256 с. — (Серія «Альма-матер»).
8. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітка. — К. : НПУ ім.М.П. Драгоманова, 2003. — 340с. — Бібліогр.: с. 318-336.
9. Булах І.С. Розвиток моральної самосвідомості особистості підлітка (соціально-психологічний тренінг) : навчально-методичний посібник / І.С. Булах, Ю.А. Алексеева ; М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. - Київ : [s. n.], 2003. - 73 с. ; 21 см. - ISBN 966-660-129-X (в м. обкл.)
10. Психологія життєвих криз особистості. Курс лекцій : навчальний посібник / Ірина Сергіївна Булах : Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 110 с. – 4,58 др.арк.
11. Консультативна психологія: підручник / І.С.Булах, В.У.Кузьменко, Е.О.Помиткін [та ін.], друге видання: - Вінниця: ТОВ «Нілан - ЛТД», 2015. – 484 с. – С.132 – 148, С.180-189, С.216-226, С.240 – 243 (1,6 др. арк)
12. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии: Учеб.пособие. - К.: Ника-центр: М.: Алетейа, 1999.
13. Бурлачук Л.Ф. Психодигностика. – СПб.: Питер, 2002.
14. Васьковская С.В., Горностай П.П. Психологическое консультирования: Ситуационные задачи. – К.: Наукова думка, 1996.
15. Введение в психотерапию / Под ред. С.Блоха. – Амстердам; К.: Сфера, 1997.
16. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська та ін. – К: Каравела, 2012. – 424 с.
17. Возрастная и педагогическая психология. Тексти. – М: Изд-во МГУ, 1992.
18. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995.
19. Грэйс Крайг. Психология развития. – Санкт-Петербург: Питер, 2001.
20. Елисеев О.П. Практикум по психологии личности. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 512 с.
21. Ершов А.А. Взгляд психолога на активность человека. – М.: Луч, 1991.
22. Загальна психологія. Підручник для студ вищ навч. закладів. – К- Каравела.. – 2013. – 464 с..
23. Зубалий Н.П., Левочкина А.М. Основы психотерапии. – К.: МАУП, 2001.
24. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Реал-бук; К.: Ваклер, 1997.
25. Клиническая психология: Учеб. 2-е изд. / Под ред. Б.Д.Карвасарского. – СПб: Питер, 2006.- 960 с.

26. Коломинский Я. Л. "Психология взаимоотношений в малых группах: Общение и возрастные особенности. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 350 с.
27. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія. Підручник. – К, 2006. – 304 с.
28. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования: Пер. с лит. – М.: Академический проект, 1999.
29. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років. Монографія. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 354 с.
30. Кузьменко В.У. Зміст та організація роботи психолога дошкільного закладу: Методичні матеріали. – К.: Навчальні посібники, 1997. – 40с.
31. Кузьменко В.У. Відверті розмови дитячого психолога з батьками: Книжка для батьків. – К.: Нора-прінт, 2002. – 82с. (у співавт.)
32. Кузьменко В.У. Індивідуалізоване виховання і навчання в освітніх закладах: Навч.- метод. пос. – К.: КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2003. – 112с.
33. Кузьменко В.У. Казка для дорослих. Постановка проблеми та заспокійлива бесіда з колишньою однокласницею// Вісник психології і соціальної педагогіки [Електронний ресурс] : Зб. наук. праць. – Випуск 2. – К., М., 2010. – Режим доступу до збірника : www.psyh.kiev.ua
34. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум: Навч. посібник. – К, Каравела, 2009. – 224 с.
35. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. Навчальний посібник. К.: Вища школа. – 276 с.
36. Маклаков А. Г. Общая психология: Учебник для вузов. – СПб.:Питер, 2011. – 583 с.
37. Максименко С.Д. Генетическая психология (методологическая рефлексия проблем развития в психологии) (М.-К., 2000);
38. Максименко С.Д. Общая психология: Учебник (М.-К., 2001);
39. Максименко С.Д. Развитие психики в онтогенезі: В 2-х т. (Київ, 2002);
40. Максименко С.Д. Основы військової психології: Підручник (Хмельницький, 2002);
41. Максименко С.Д. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус): Навч. посібник (Київ, 2002);
42. Максименко С.Д. Психологічні засади взаємозв'язку професійного навчання і розвитку особистості майбутнього фахівця: Навч. посібник (Київ, 2003);
43. Максименко С.Д. Загальна психологія: Підручник. — К., 2004; Общая психология: Учеб. пособие (М.-К., 2004).
27. Мэй Р. Искусство психологического консультирования / Пер. с англ. – М.: Независимая фирма «Класс», 1994.
44. Немов Р. С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3-х кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
45. Немов Р.С. Основы психологического консультирования: Учеб для пед вузов. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999.
46. Обухова Л. В. Возрастная психология. – М.: Педагогическое общество России, 2000.
47. Общая психодигностика / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – СПб.: Речь, 2000.
48. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ «Сфера», 2000.
49. Основы психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К., 1995.
50. Основы психодиагностики / Под ред. А.Г.Шмелева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.

51. Панок В. Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку. Монографія. Чернівці: Технодрук, 2010 – 486 с.
52. Практикум із соціальної психології. Навч. метод, посібник ІІІ. Додинська (ред. К. Абрамян, О. Артемчук та ін. – К, 2001. – 155 с.
53. Психология человека от рождения до смерти / под.ред. А.А.Реана. – СПб.: пройм-ЕВРОЗНАК, 2006. – 651 с.
54. Приходько Ю.О. Розвиток відчуттів і сприймань у дітей дошкільного віку (сенсорний розвиток). Навчальний посібник .- К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001.
55. Приходько Ю.О. Дитяча психологія : нариси становлення та розвитку : Навч. посіб./ Ю.О.Приходько. – [2-е вид., доп.] – К.: Міленіум, 2004.-192 с.
56. Приходько Ю.О. Розвиток вольових якостей молодших школярів як чинник їх навчальної успішності: навч.-метод. посіб. / Ю.О. Приходько, К.В. Савченко. – К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2007. – 60 с.
57. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Ю.О. Приходько; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2008. – 180 с.
58. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію. Навч. посібник. – [2-е вид.] – К.: Каравела, 2010. – 232 с.
59. Психология. Словарь / Под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. – М., 1990.
60. Психотерапевтическая энциклопедия / Под общ.ред. Б Д Карвасарского. – СПб.: питек Ком, 1999.
61. Райгородский Д.Я. Психология личности. Т.1.- Т.2. Хрестоматия. – Самара: Издательский дом «БАХРАХ - М», 2006. – 544 с.
62. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. – М.: Прогрес, 1994.
63. Романин А.Н. Основы психотерапии: Учеб. Пособие для студентов высш.учеб. заведений. – М.: Изд.Центр «Академия», 1999.
64. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – М., 1990.
- 65.Савчин М.В. Вікова психологія : навч посіб. / М.В.Савчин, Л.П.Василенко. – 2-ге вид., доповн. – К. : Академвидав, 2011. – 384 с. – (Серія «Альма-матер»).
- 66.Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2011. – 464 с. (24,36 др.арк)
45. Собчик Л. Н. Введение в психологию индивидуальности: Теория и практика психодигностики. – М.: Ин-т прикладной психологии, 1997.
67. Соціальна психологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Л. С. Орбан. У 2-х книгах Київ: Либідь, 2004. – 576 с.
68. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 507 с.